

HERCULES

Georg Stiernhielm

<http://runeberg.org/hercules/>

***Hercules* av Georg Stiernhielm är en text skriven på hexameter, det vill säga ett versmått som var populärt under antiken. *Illiaden* och *Odysseen* skrevs med det versmåtten. Här har Georg Stiernhielm använt det för att skriva på svenska, vilket var revolutionerande. *Hercules* är en berättelse om hur den unge mannen Hercules möter olika frestelser i form av personer och ska försöka välja den rätta vägen.**

HERCULES arla stod vpp, en morgon, i första sin vngdom,
Fuller af ångst, och twijk, huru han sitt lefwerne böria
Skulle, dåraf han Prijs kunde winna, medh tiden, och Ähra.
I thet han altså går vti tankar, och högste bekymber;
Trippar ett artigt Wijf, doch lätt af later, och anseend,
Til honom an; blomerad i margfals-färgade kläder;
Glimmand' i Pärlor, och Gull; och gnistrand' i dyrbare Stenar;
Skön aff Anlete; men (som syntes) sminkad, och färgad;
Som een drijwa sniö-hwijt, medh rosen-färgade kinner;
Käck-ögd, diärf vtaf upsyn; af huld war hon fyllig och frodig
Gull-gåhl-blänkiandes håår, bekrönt medh Roser i Pärlor.

Moderniserad stavning:

Herkules arla stod upp en morgon i första sin ungdom,
fuller av ångst och tvik, huru han sitt leverne börja
skulle, därav han pris kunde vinna med tiden och ära.
I det han alltså går uti tankar och högste bekymber,
trippar ett artigt viv, dock lätt av later och anseend,
till honom an, blommerad i margfalsfärgade kläder,
glimmand' i pärlor och gull och gnistrand' i dyrbare stenar,
skön av anlete men - som syntes sminkad och färgad,
som en driva snövit med rosenfärgade kinner,
käckögd, djärv utav uppsyn, av hull var hon fyllig och frodig,
gullgålblänkandes hår, bekrönt med roser i pärlor.

Sammanfattning:

Den unge Herkules är full av ångest och tvivel om hur han ska börja sitt (vuxna?) liv för att med tiden vinna ära. När han går där och funderar kommer en kvinna (med dåligt anseende) i färgglada kläder och med glittrande smycken av pärlor och guld. Hon är vacker men sminkad snövit i ansiktet med rödmålade kinder. Hon ser djärv/fräck/morsk ut. Hennes kropp är fyllig och rund och hennes hår är guldguldblänkande med roser av pärlor i.

LUSTA war hennes namn, wijdt-dyrkat i werldennes ändar.
Dänne war intet alleen; Hon kom med tree siine Döttrar,
Samt sin Son, dera broder, här-an, i sådana lynde:
Een war tröger å foot; half-sofwande, gäspande, tung-lynt,
Owulin i sin drätt, obörstad, och solkot i Klädomb;

Doch war Hon illa beprydd med en krantz aff Swimmel, och Walmog.
Hon baar ett hyend' in-vnder en arm, och Kårt-spel i handen;
Koxade kring hwar hon foor, och klådde gemeenliga fingren.
LÄTTJA war hennes namn, af Moderen ärnat i waggan.
Andre war Moor-lijk, dristig, och kön, med mysande munne;
Hwärfde sijn' plijr-ögon om, med lekande, lockande later;
Ehwar hon gick, drog hon å sig hwars-mans ögon och ålijt;
Klädd war hon i fijnt Skijr; att hon synts hwart klädd, eller oklädd.
Swan-hwijtan hals, där-å spelande rings-wijs-krusade Låckar;

Moderniserad stavning: Wilma, Tilda och Emma

Lusta var hennes namn, vittdyrkat i världens ändar. Denne var inte ensam; Hon kom med sina tre döttrar, samt sin son, deras bror. Här-än i sådana lynne: En var trög på fot; halvt sovande, gäspande, tung, klumpig på sin plats, oborstad och smutsiga kläder; Dock var hon illa smyckad med en krans av förvirring, och råg. Hon bar en huvudkudde under en arm, och kortspel i handen; Kollade omkring där hon gick, och pressade gemensamt folk. Lättja var hennes namn, av modern hon ämnat i vaggan.
Andra var modern lik, djärv, och klok, med ett leende; Värde av sina ögon som förenar, med lekande, lockande hållning; Var hon än gick, drog hon åt sig varje mans ögon och uppsyn; Klädd var hon i fint linne; att hon syns oavsett klädd, eller lättklädd. Swan vit hals, där lekande krusande lockar vilade;

Sammanfattning:

Det här stycket handlar om skillnaden mellan den fattiga mamman Lusta och den fina mamman Lättja. Lusta har fyra barn och eftersom hon var fattig så pressade hon folk. Medans Lättja får uppmärksamhet vart hon än går.

Tittarne tittade fram vtu floret, och half-bare bröstet.
Gilliand' i lönlige wijs, och puffande, pyste till älskog.
Hon had' ett Eld-fyre på sijn hand, Stål, tunder, och flinta.
KÄTTJA war hennes egentlige namn, kär-älskelig allom.
Sälsynt af Anlete war den yngst' af dässe tree Systrar:
Ett öga greet; med det andre då loog hon; snart war hon effterst,
Snart war hon för-åt i tripp-trapp, snäller och dans-wijg å fotom.
Hon war klädd opå Fransk, där-å alt war brokot, och krokot;
Ringat, och slingat i kors; med franssar i lyckior, och nyckior,
Pappat, och knappat i längd, och i bredd; med spitsar, och litsor;
Rundt omkring, och i ring, ala-mode, beflittrat, och splittrat.
Hon baar opå sijn hand ett seglande Skep, vtan Styre.
FLÄTTJA hon heet; är myckit afhållin af mäste vår Ungdom.
Jämt henne, kom där ock wältande fram en stinner en Sälle;

Moderniserad stavning:

Sammanfattning:

Bröstvärtorna tittade fram i tyget och bröstet var halvt bara. Hon var sugen på älskog (sex) och bar på stål och flinta för att göra eld. Hon hette Kättja. Den yngsta av dessa tre systrar, som hette Flättja, såg

underlig ut. Ett öga grät och det andra log. Hon var klädd i fransk stil med en väldig blandning av färger, former och material. Hon bar ett skepp utan styre. Bredvid henne kom en raglande man.

Fnyste och pyste så mädan han gick, han rullade foot-lös,
Som ett Marswijn här-an; war brusande röder, och dropp-ögd;
Han baar en Krantz å sitt höfd, infletad' i reefwor med humble-
Tuppor all om bewefd, bland frisk-dagg-drypande drufvor;
Glas haden i sijn hand, och een brinnande Lunta kring armen,
Samt där-in-under, en rulla Tabak; och pijpor i krantzen.
Så kommen an, och dänne war Tärnorna lijflige broder,
RVVS heeter han; är en lustig i laag, tijd-kortelig Hansse.
(RAPP war dänne gång inte där hoos, war ute på wärfning)
Dänne war LVSTAS följd, och pracht uti bunad, och Hofsind,
Effter en ährbödig ögn-laot, hand-kyss, och wyrdliga knä-bugt,
Börjar hon ett sött Taal, på sätt, som föllier, af ordom:
HERCULES, stält af modh; af blod Hög-ädeler Herre,
Hwad för en ångst, och qwal, är den ditt hierta betungar?

Moderniserad stavning: Bill och Thimmy

Fnyste och pyste så medan han gick, han rullade fotlös, Som ett Marsvin häran, var brusande röder och droppögd; Har bar en Krans å sitt hövd, inflätad i revor med humble-Tuppor all om bevävd, bland frisk-dagg-drypande druvor; Glas hade han i sin hand, och en brinnande Lunta kring armen, Samt där-in-under, en rulla Tabak; och pipor i kransen. Så kommen an, och denne var Tärnorna livlige broder, RUUS heter han; är en lustig i lag, tid-kortelig Hansse. (Rapp var denne gång inte där hos, var ute på värvning) Denne var LUSTAS följd, och prakt uti bonad, och Hovsind, Efter en ärbödig ögon-lat, handkyss, och värdiga knäböjningar (nigning), Börjar hon ett sött Tal, på sätt, som följer, av ordom: HERCULES, sålt av mod; av blod Hög-ädeler Herre, Vad för en ångst, kval, är den ditt hjärta betungar?

Sammanfattning:

En tillsynes berusad man stapplar sig förbi Flättja med en krans på huvudet och pipor och tobak med sig. Han heter Ruus som är en lustig man och är Lustas följd. Sedan ger Ruus Lusta en handkyss och sedan frågar hon Herkules vad som ger en man så modig som honom så mycket ångest.

Hwad för twijkan är i din Hug? Beskoda din Ungdoms-
blomster, och åhr; dijn färga, din hy, dijne blysende kinner;
Pröfwa dijn ögons macht, din oförljklige fägring,
Älskad, och önskad utaf de wäniste Jungfrur i Landet.
Tag dijne gåfwor i acht, mädan Åhren, och dagarne lijda;
Sätt dijne kraffter i bruk, förr-än Åldren, och grå-håren yppas.
Tänck; här är inte bestånd i Werlden; och alt är i loppet:
Såsom en Eld, en Ström, ett Glas, ett Gräs, och een Blomma;
Brinner, och Rinner, och Skijn, och Grönskas och Blomstras, om affton;
Men fins Släckt, Stild, Bräckt, och Torkat, och Wissnat, om morgon:
Altså Menniskio-lijff, som rök förswinner i Wädret.
Heel, i dag, och sund; frisk, lustig, fager, och röder;

Morgon är kaller i munn, stock-steelnad-stijfwer, och döder.
Döden molmar i mull, alt hwadh här glimmar, och gläntsar;
[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Döden kastar å kull, alt hwad här yppert, och högt är;
Döden knossar i kraas alt hwad här krafft har, och heelt är;
Döden trampar i träck, alt hwad här fagert, och fijnt är;
Döden dwäler i dwalm, alt hwad här lefnat, och lijf har;
Döden raffar å wäg, alt hwad här achtas, och älskas;
Döden sielfwer är INTET, och gör all ting till ALS-INTET.
Effter Döden är ingen frögd. När Anden är vte;
Hwar blifwer all wår lust? när Ögat har intet at see meer;
Ögat har intet Lius; och örat har intet som höres:
Hwar blifwer all wår luft? när Kropp, och Siäl äre skilde.
I dät mörke ewiga Tysta!
Så är i känslan och ingen frögd, der Kroppen är ingen;
Hwad är ock lucht, och smak, där hwarken är ång, eller anda?
Ach! at ock ingen Dröm är vthi den ewige Sömmen!

[Moderniserad stavning: Alicia och Alexina](#)

Döden kastar omkull, allt vad här bäst och högt är;
Döden krossar i kras, allt vad här kraft har, och helt är;
Döden trampar i träck, allt vad här vackert och fint är;
Döden bor i dagdrömmar, allt vad här levt, och liv har;
Döden tar allt i sin wäg, allt vad här aktas, och älskas;
Dödens silver är intet, och gör alla ting till intet.
Efter döden är ingen fröjd. När anden är ute;
Var bliver all wår lust? när Ögat har inget mer att se;
Ögat har inte Ljus; och örat har inget som hörs:
Var bliver all wår luft? när Kropp och Själ är skilda.
I mörkrets ewiga tystnad!
Så är i känslan och ingen fröjd, där Kroppen är ingen;
Vad är dock lukt och smak, där varken är ång, eller anda?
Ack! Att dock ingen dröm är ut i den ewiga Sömmen!

[Sammanfattning:](#)

Döden har en enorm kraft, och förstör allt som är fint. Vad händer efter döden, när man inte längre kan se eller höra?

Solen bärgas, och hwar dagh wanskar Han Liuset i mörker;
Men kommer upp, och mörnar igen, hwar morgon, å skiffes:
Menniskio-lijf icke så; när det, en gång skrijder vnder;
Kommeret aldrig igen; men blijr i det ewiga Mörka.
Detta betänck; och leff, så länge du lefwer i werlden.
Migh fölg; träd mig bij; på lust, och frögdige dagar,
Skal dig ey wara brist: Skön Qwinfolck, lustige bröder,

Spel, och Sång, gott wijn, miuck Säng, och kräslige Retter,
Dig skole wara beredd, så Natt, som Dag, och all ögn-bleck.
FRÖJA skal wara digh huld, mijn alsom-käreste Syster,
FRÖJA dess öfwerwælde beherskar Jorden, och Hafwet,
Himmel och all Element; bland Gudar, och alla Gudinnor,
Älst, och den ädlest' hon är; als-lefwande Moder, och Amma.
Hon skal blifwa din all-daga gäst, och liuflige bij-wist;

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

LEEKAR, och LÖYE därhoos, med SKÄMT oc all' artige PVSSAR.
Jämte de tree (sijne täcklige Tärnor,) Nåde-gudinnor.
Samt Sielfs-williande blinde, gull-wingade, nakote, snälle,
Lille, med pijlar, och bloss, och boga bewäpnade Skytten;
Den hiert-bindande, twingande, slingande, wäldige Kämpen;
Högmods-dämpande, Sinne-beröfwande, Strijdsame Hiälten,
ASTRILD FRÖJAS Son; dijn Jagt skal denne beställa.
Mera, min HERCULES, hör; Jagh haar tree frijdaste döttrar:
Dem du här hoss mig seer, lijk' i dygd; men aff olijka kynde.
LÄTTJA, och KÄTTJA, så heta de twå, och FLÄTTJA den yngste;
Hiertans barn, god', och hyslige Tärnor, och ährlige Systrar.
LÄTTJA gör ingom meen; är from, och spaker i werkom;
LÄTTJA gör intet rumor; faar sachtliga fram; drijfwer ingen;
KÄTTJA gör allom lust, är fräck, och köner i åtburd.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

KÄTTJAN är wacker, och waker, och qwick opå rolet, i wänding.
FLÄTTJA faar hijt och dijt; snart leer, snart gråter aff ingo;
Lättlynt, flater, och fraak, och lägger alzinte på hierta.
Desse tree Systrar dig till tjänst skole stundliga stånda.
Hwad i ditt Hus och Hof, görs tarf, skole de samma sysla.
LÄTTJA skal bädda dijn Säng; och LÄTTJA skal söfwa dijn' ögon;
KÄTTJA skal wäckia dig upp; och KÄTTJA skal blåsa dig Eld upp.
FLÄTTJA skal wara din ijd; och FLÄTTJA skal wara ditt arbet;
FLÄTTJA skal flyttia dijn ord; dijne Saker, och Ärende drijfwä.
Dessa med samt min Son, Her RVVS dera sam-qweda broder,
Dig till tienst skola stå, från morgon, alt in-uti morgon.
RVVS ditt hemliga Råd, skal mästra ditt Hof, och all Vpwacht.
ASTRILD ymst medh Her RVVS, dijn tijd skole lämpliga korta;
Sorg, och Samwetes-agg fördrijfwä medh allra-hand Aap-spel.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Bort med papper, och bleck; bort böker, Cirklar, och pännor;

Skulle du smitta dijn hand, dijn' Adlige miölk-hwijte finger,
Skulle de fläckias i bleck; huru wille du Frustugun wittia?
Grepe du een under kinn, eller komme wid hals, eller handen;
Pfuy! skulle blifwa dijn tack; hwad skulle full Systrarne säya?
Sudle sig Skrifwar' uti sitt bleck; lät Clerker, och Dieknar
Möda sig i sijn bok; leef Mätare Circlar, och Pännor.
Du är aff ädlare blod; dijn ätt det skulle wanähra.
Men där tijden dig blefwe lång, och skulle sig hända,
At een otijdig lust skulle binda din hug til at läsa;
Så ware dig befält den härlige Lärare Nafö,
I sijn Gilliare-konst; Amadis, Marcolfus, och andre,
Som i gemeen, äre tryckte på Dansk; Melusina.
Keyser Octavian, Finck Riddare, skön Magelona.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Samt den tröst-rijke kärleeks-lärdoms-fulle Diana,
Schäfer Amandus, kysk' Amaranth', Eromena, Chariclia,
Eurialus, Fiametta, Calisto, le Cento-novella,
Vgelspegel, ändoch han är något grof uti Pussar,
Jämte den tijd-fördrijflige Claus, bör' inte förachtas.
När du nu kommer til högre förstånd, och wilst uti Lärdom
Yppare blifu' än all' andre; så läs, och lägg opå hierta,
La Macaronica di Coccaj, Rabelais, La Lucerna:
Picaro, samt Picara, La Pippa di Pietr' Aretino,
Samt den högt-stiliserad' Retorica delle Puttane;
Jämte hwad meer uti FLÄTTIONES ymnoge Bibliothec fins.
FLÄTTIAN är här uti lärd; och kan dig mästerlig öfwa.
Ellies är ock een Bok aff fyre regerande Kungar;
Där i du nogsam lust, och tröst, och månghanda finner,

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Til dijn tijds-fördärf (fördrijf, iag ärnade säya)
Där i wij finne La-bete, Triumf, Ruus, Krympa, Manelle;
Färgan, och Munta därhoos, Styr-wält, Karniffel, och Fämkort,
Hypken, Pittela-pump, Trapeleer, och Primeer, och Pikette.
Brädspel är ock een lust, i Tick-tack, och All-bowerie,
Damen, och Fruenspel, Ut-och-in, Förkehren, och Irisch
Och hwad dy-lijka meer är, som dig tiäner i öfning.
LÄTTIAN är här-uti god; Hon kan dig Lekarne lära.
Diupe besinnande Hiern-brott; höge Latiniske fratsor
Fly som en Orm; de willa ditt hufwud, och kränkia dijn hälsa.
Hwar-te studera? du blijr hwart Doctor, Prest, eller Abbot.
Ästu då lystin å Jagt; tarfst aldrig dyrka Diana;
Lystr' och sökia te skogs; fara, ränn', och göra dig omak;

Wåga ditt ynglige blod moot Biörnar, och fahrlige Leyon:

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

KÄTTJA mijn Ungdoms Lust, mijn Dotter, och älsklige Lijfs-frucht,
Skal dig föra på Jagt, som hiertat, och lijfwe må lysta:
Rådiur, och Hinner, af huld, swan-hwijt', och leene som ullen;
Af sööt-suckr-drypande- mun; röde-rosende läppar;
Kärlige säflige diur; fijn-liuflige, fooglige Tärnor;
Hitzige, kitzlige, modige, frodige, kåte Madusor:
Spake som däggiande Lamb; och wilde, som Hiortar i brunsten.
Dess' äre diuren, opå dem du skalt öfwa din mandom.
ASTRILD weet dera spör; och kan dem artliga wängia:
ASTRILD snar-fota skal dijn garn upställa, med lämpa.
Gillia kan han, och gildra med list; När KÄTTIA begynner
Blås' i sitt Horn, och Hundarna janka, då skaltu med hiertans-
Lust, och nöye få see huru Diuren i garne besnärias:
Här gåret an; Kön ASTRILD han faller, och spänner, och skiuter.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Öfning i Wapn, och Skafft bemödar ryggen, och armar.
Fächt' och räanna må den som har förmycket af hälsan.
Snart är et öga sin koos, om ballen springer å klingan
Snart är en hals afbräckt, om Hästen snawer, och störter.
Bort med sådana leek där ögon och hals står i wåda.
Doch med måtta så måste det skee: dijn Häst lära tumbla
Skiut', och renna te Rings så mycke som der opå löper;
At du må skyns war' af adelig ätt, och meer än en bonde.
Danssa gör ingom ondt: danss kan dijn hälsa bewara:
Dans een Hälse-boot är; dans lijsar alt arbet och omak.
Ingen om afftonen är så trött; han skulle ju danssa.
Danss' är een ädele konst, gör gunst hoos Fruer, och Jungfrur.
Wiltu då Stormar och Strijd? Mijn Son skal föra baneret.
Min Son RVVS, uti kannor och krus; uti gruf-same bolkar,

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Lusta säger: Att öva med vapen är farligt för att man riskerar att skada sig. Dans däremot gör ingen något ont så det borde du ägna dig åt. Sonen Rus kan leda dig.

Dig skal öfwa med art, och drilla på wänster och höger:
Kommer i Fält, mot dig en flock aff fuchtige bröder;
Tappert sätter han an, med sådan en ijfwer, och alfwar,
At han i lislå stund, skal fälla de modige Hiältar,
Som rätt-nu stodo käck, och köne; som Oxar i golfve.

Komme där ho som will, han weet dem möta med alfwär.
Stå skole troliga bij, gode, gamle, wäl-öfwade Kämpar,
Franssman, Monsieur Avous; och Wälske Signor, Vi-fo-brindis;
Och för all' ander för-ut, den redlige Swenske, Gott-åhr-bror;
Jemte den aldrig-otorstige Tysken; Sauf-du Rein-auss Hans.
Byssor och Swärd är' här intet i bruk för Slinger och Möser,
Morgonstiernor, fylte Granater, och halfve Canoner:
Gå här i swang store Barkenmayre, Bullar, och Bolkar,
Fylte på brädd; diupe Tumblar', och Humpar och höge Bocaler.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Hugg, Stick, Slå; wari långt här-ifrån; (doch somblige Biässar
Finnas ibland, som napt kunne låtat och hafwa det laget.)
Krut och Lod är här intet i bruk: man sätter i ställe,
Klart Reensk wijn, Bacheracher, en Mentzer, och liuflige Necker.
Rinkhauwer, Moskateller, af Gudarne drickes, och älskas
Spanske där-hoos, Alikant, Blanck Bastard, och söte Canarier.
Petersimens, Starck Frontiniac, och Fransk wijn, i nödfall.
Jämte Claret, Hypocras: och flerhand' lystlige drycker.
Sedan är ock gott Öl, som RVVS skal bringa på banen:
Brunswigs Mumma, Possnäll; Garley, och Halbersta' Bryhan.
Zerbest- och Rostocker Öl Fyns-Miöd, och Westgöta-Mölska;
Knijnsnak, och Rumeledois; men bort med Kuckuk, och Rastrum.
När nu blåses alarm, och dundras i Trummor, och Pukor:
Lös'n är gifwin, Holå; Rundå-rundå-dadinella.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Lusta säger: Öl är gott och Rus kan bjuda på många olika sorter.

Sätter i bröstet tillijka, Gottåhrbror; och Sauf du Reinaus Hans.
Högre Flygelen commenderar Monsieur Avous: den
Wänstr' in furia, swänger häran Colonel Vifobrindis.
Här gäller an, Halft, heelt; Sätz an, in floribus, hals auf:
Korl-morl-puff; in ein Schluck, one tuck, one schmuck, one bart-wisch.
More Palatino, Tree-på-ra, ne gutta supersit.
Här säts an uti kors, och i qwär; opå rad, och i runden,
Här sätter an hwar opå sin man, här sturlas, och stormas,
Här är buller, och här är gny, här sorlas, och ållas.
Här mon Barkenmeyer herümmere gahn, med de diupe,
Half-mans-höge Bocaler; och Herre-drycks-hållande Bolkar.
Artollerii bringes an, kritt-huite Brabandiske piipor;
Jämte det allerskönste Verginske Taback, som i staden
Fins; här är Eld, här är Lunta, gif Fyr; lät-gnistra, lät rökia.

[Moderniserad stavning:](#)

Sammanfattning:

Såsom i Nobis krog de nu sittaa bland Eld, uti dimban.
RVVS går om-här, han manar, och trugar, han hörter och yrker.
In-till des att strijden är all. Af de modige Kämpar
Raglar här en; en staplar, en stupar, och falla the hoop-wijs.
Wälter här en i bänck så ränner en hufwud i wäggen.
En geer op andan, och alt; en somnar, och kijfwar en annan;
Annor gråter, och leer den tridie; en sitter och qwäder.
En pläger älskog, och bannas en annan om alle Siu Tusend.
Summan är det: När alle ge tapt, och Spelet är ute;
Prijsen han är då din; dig heembärs Seger, och ähra.
Drick til dager är liws och Sömnens rinner i ögon:
När som Solen han är vthi närmeste trappa til vpgångs,
Lägg dijn ögon ihoop; då kommer sötteste Sömnens,
Gör dig alsintet qwal; war alltid lustig, och sorg-frij:
Acht' icke fåfängt Roos, eller Last, för Skam eller Ähra,

Moderniserad stavning:

Sammanfattning:

Lusta säger: På krogen raglar en fram, en faller, en dör, en somnar, en gråter osv. Drick så mycket du vill och sov sedan när solen går upp.

ÄHRA så wäl som SKAM äre wind, och Namn, utan ingiäld.
Gör hwad dig rinner i hug: ty dig och dijn-lijka Funkar,
Skrifwin är ingen Lag, för larwor löpa små gossar:
Bönder och dylijka pack, man plägar skräckia med Lagen.
Spinnelen i sin garn bestrickar spinkote myggar;
Getinga snorra sigh vt; och slippa de brummande brömssar.
Sådan är almena Lagh: de Fattiga fasna, besnerias;
Stolte och Store gå frij, och slippa de trotzige Drottar.
Nu min HERCULE kom vtan högre betänckiande följ mig.
Vägen är jämn, och bred, bland Roser och liufliga Lillior,
Makliga rinner han hän, genom ängiar och fuchtige dälдер,
Skogen är lustig, och qwistarne full af qwittrande Foglar.
Alskiöns fruchtbare trä, pomerantzer, och Candiske drufwor,
Alstädes, här och där wid vägen å bäckarne finnas,

Moderniserad stavning:

Sammanfattning:

Lusta säger: Ära och skam betyder ingenting. Gör vad du har lust till. Lagen är sådan att de fattiga fastnar och besnarjs medan de stolta och stora går fria. Du, Hercules, kan följa mig. Vägen är jämn och bred med rosor och ljuvliga lijor. Vägen går genom ängar och fuktiga dalar. Grenarna i skogen är fulla av kvittrande fåglar. Det finns frukt på träden och bäckar längs med vägen.

Många små meenlöse diur, man seer där spelande springa,
Källor och lefwande watn, fördeelt vti många små bäckiar,
Ruska så sachtliga fram, genom blanke små glittrande steenar,

Den swale Westwind surrar ibland, och raskar i löfwen,
Spridand' een liufwelig lucht, af blomor och hälsesam' örter,
Susar i sachtan dön, uti skuggan, och lockar i sömnen.
Alt är täckt hwad här ögat seer, och fötterne träda,
Kom, kom HERCVLE kom; vtan högre betänckiande, fölg mig.
HERCVLES öfwertalt, som en vng och hitziger Herre,
War opå språng, steg til, och wille nu föllia Fru LUSTA:
I det een annan kom, i Fruus hamn, menskelig anseedd,
Doch icke Menniskia: men een trofast ädle Gudinna,
Hon war sedig uti sin gång, och wyrdig af anseend,
Wigtig i laater, full med alfwar, och ährlig af vpsyn,

Moderniserad stavning:

Sammanfattning:

Lusta fortsätter: Det finns små djur bredvid vägen. En vind rasslar i löven ibland. Kom, Hercules, tänk inte efter så mycket, följ mig.

Hercules var nu övertalad och var på väg att följa fru Lusta när en annan fru dök upp. Hon var inte en människa utan en ädel gudinna. Hon gick lugnt fram med värdighet och högt anseende, full av allvar och hade en ärlig uppsyn.

Brun vnder ögon', och bränd af Sool-skijn, mager af hulde;
Renlig i drächt, sniöhwijt, af silfwer-blänckiande klädnat,
Slätt och rätt, och skiär, på dätt ährlige gamle maneret.
Denne lät vp sin munn, och talte medh alfwarsam ordom:
HERCVLES ädel af ätt; till ähra född och erkoren;
Hwert wil dätta? See till; Stat stilla; betänck dig.
Weetstu ock Ho den är, den med dig snackar i löndom?
Denne dess pipja så sött dig flistrar, och lockar i drömar?
Tag icke lättliga råd af den dig icke bekänd är,
Denne som för dig stod, den du meentst wara Gudinna;
Är ifrå Stygia putt, hin Stygges dotter och alster.
Lusta geer hon sigh namn; Fru Lasta med rätta mon heta.
Doch om laster och skam äre lust; om lust står i odygd;
Billiga med alt foog, mon hon sig kalla Fru Lusta.

Moderniserad stavning:

Brun under ögon', och bränd av solsken, mager av hulde;
Renlig dräkt, snövit, av silverblänkande klädnad, Tova Wåhlander
Slätt och rätt, och skärt, på det ärliga gamla maneret.
Denne lät up sin mun, och tala med allvarsam ordom:

Hercules ädel av ett, till ära född och korad;
Vart vill detta? Se till, sitt stilla; betänk dig.
Vet du och hon vad det är, den med dig snackar i löndom?
Ta inga lätta råd från främmande dig står,

Niklas Malmberg

Denne som för dig stod, den du menat vara Gudinna;
Är ifrå Stygia putt, hon Stygges dotter och alster.

Lust ger hon sitt namn; Fru Lasta med rätt hon heter.
Dock om laster och skam är lust; om lust står i odygd;
Billiga med allt för, men hon kallar sig Fru Lusta.

Tove Larsson

Sammanfattning:

Gudinnan är solbränd och mager med snövita och silverblänkande kläder. Hon avråder Hercules från att lyssna på fru Lusta.

Det här stycket handlar om Hercules som är av ädel släkt och bär vackra kläder. Han har blivit förtrollad av en kvinna men han avråddes att lyssna på främlingar (Kvinnan). Kvinnan i fråga är inte den Gudinna som Hercules målar upp henne som. Kvinnan är ifrån helvetet kommen och hon kommer försöka ta med sig Hercules i odygd.

Hwad gifwer hon för råd? Gud tröste den där opå lijter,
Hon; Hon leder en wäg både jämn och breed utan omak,
Geent, rätt fram, i fördärf; han glijder all makelig ut-åt
Lutande; lätt til gångs; men bratt, och brattar' åt ändan,
In til dess där är intet meer håld: den reesande måste,
Ränn' och ränna til des han störter och stadnar i afgrundn.
Der honom harm, jämt ånger och wee, och äwarande jämmer,
Samwetes-agg, och qwal, den odödlige Matken, och Elden
Möta med öpen gaap, och anamma til äwige plågor.
Wakta, min wän, sij till, sij denne blijr ändan å frögden,
Som dig denne så skönt afmålar, och bildar i sinnet!
Ney, min Son, icke så; til Sälheetz paradis ingen
Nåkas i så måtto; Sömn, och Ruus, och Leekar och Löye,
Föra dig inte där in: Men ijdkesamt arbet och omak,

Moderniserad stavning:

Sammanfattning:

Fru Dygd säger: Hon (Lusta) leder dig på en jämn och bred väg men den sluttar brant åt sidan och snart störtar vandraren ner i avgrunden. Där kommer han att ångra sig i helvetets eld med eviga plågor. Ingen tar sig till paradiset den vägen. Sömn, rus, lekar och skoj tar dig inte till paradiset, utan hårt arbete, ...

Nyktert lefwerne, lust til ährlighet, alware wijsdom,
Leda dig in opå Mijn', det är Dygdenes stenige foot-spor.
Min wäg han är uti förstone trång, bland stubbar, och stentar,
Muddig, och ojämn, diup, och bewext med tistlar, och törne,
Bär alt opføre stiält, moot wändlige klackar, och klyffter,
Tils emot ändan: der dig tröttan och kljifwande möte
STYRK, och TRÖST; de räckia dig hand, de stödia, de lyffta,
In til des din foot är fästat, och stadder å banen,
Som sedan äfwen, och god, dig förer i Salighetz hallar.
Här blifwer omak och arbete lönt, dijn möda bekrönes
Med obegriplig hugnad och frögd, samt ewiga lijssa,
Oförwanskliga Nögd, och Glädie dit hierta belysta;
Du då finner i Högdene Nåd, och täckelig ynnest,

Hoos både qwinnor och män; du fågnas och ähras af allom.

[Moderniserad stavning:](#)

Sammanfattning:

Fru Dygd fortsätter: ... ett nyktert sätt att leva, lust till ärlighet, visdom. Min väg är smal med stubbar, stenar, lera, djup, tistlar och törne men du ska möta Styrka och Tröst som tar dig i handen och stödjer dig. Ditt hårda arbete och din möda kommer att belönas med evig glädje.

FRÖJA med hennes Son; dem fly som Paddor och Ormar:
FRÖJA med hennes Son, äre farlige, skadlige gäster:
Liuflika träda de til; men swijka med ånger, och ymka,
Hälsa, med mod, och blod, godz, penningar, heder och ähran,
Stiäla de sinom wärd, och drifwan å lykton, ur husom.
Armod, och håån och spott, ondt Samwet och kräncklige plågor,
Leefa de den, dem hyser; och den, dem främiar, och älskar;
Så löne de! bort, bort, med sådana gäster ur huset:
ASTRILD sägs wara blott, och blind; doch snäller och hurtig;
Liten af wäxt; med bloss och Pijlar, och boga bewäpnad;
Snar-fotad, och försedd med flychtige gyllende wingar;
Sant året; Han är blott utaf blygd; skam-naken af ähra;
Blind uthi wett; men klok, och snäll uti lister, och arghet,
Liten och lätt utaf Dygd; en olyks-fogl af vphof,

[Moderniserad stavning:](#)

Sammanfattning:

Fru Dygd säger: Det som Lusta frestar med är farligt. Det låter ljuvligt men sviker och kommer att leda till plågor och ånger.

Läm honom wingarne; bräck hans boga; gör pilarne stumpa:
Släck hans Fackel, och Eld, med arbet, och ährligit vpsåt;
Fly, och fächt' icke minder å rygg (som Tatarnas sed är)
Drijf bort LÄTTJA, så trijfs icke KÄTTJA; så swinner och FLÄTTJA.
RVVS kör här-ut, med tummel, och suus, och hans yrene Sälskap:
Dy där Ruus håller hus der dwäls icke wijsdom och frode.
Ingen dygd vprinner, och gror wid wijn, och i glasom,
Wijsdomen hafwer sin wist i dy torra: Så säya de gamble.
Dagligt öfwerflöd uti Maat, och i Dryck höfwer ingom,
Wijsan man: Förnufftenes Anda det dämper, och qwäfwer.
Wijn är en qualm; ett moln vti druckne mans hwimlande Hierna;
Som den skiära förnufftsens Sool, så styggliga duncklar,
Dunklar i tökn i wahn-wett, i dårheet, och barnsliga fähnsko,
Ey käre sij, huru täcker är Ruus, när läpparn', och ögonen drypa,

[Moderniserad stavning:](#)

Sammanfattning:

Fru Dygd säger: Driv bort Lättja, så trivs inte Kättja och då försvinner också Flättja. Kör ut Rus. Ingen visdom eller dygd finns där han håller hus. Ingen behöver dagligt överflöd av mat och dryck. Det dämpar förnufftet.

Där han wagglar här om, full-stinner han stäner, och stankar;
Där han sitter, ey weet, hwad han talar, weemar, och ählas.
Pijgorne lee där i wrån, och drängiarne smystra på golfwet.
Barnen gråtande löpa med roop, ô Möme, Sij Busen!
Weestu hwad ändan han är? huru Frossare lefwerne lyktas?
Såsom en Oxe beskärd til offer, han gödes å stalle,
Rundelig in til des, han prydd med krantzar, och blomster,
Föres uti stor ståt, föregångande trummor och pijpor,
Til en faselig ort, där altar och eld honom bijda,
Där liuter han sin död, af Slacktare-klubba bedöfwat,
Där blifwer han deels bränd, deels kräsliga kokat och ätin,
Dyrt måste han sin brödsl, fijn ryckt, och hafra betala.
Rätt opå dy-lijka wijs, gåret an med Swermare lefnat;
Daglige ruus, uti suus, banketerning och kräslige gästbod;

[Moderniserad stavning:](#)

Sammanfattning:

Fru Dygd säger: Rus ragglar fram och stinker. Barnen gråter och ropar "Mamma, se busen!" Frossare är som oxar som göds upp till att slaktas. Han kommer att hamna på en fasansfull plats (helvetet) där han bränns, kokas och äts. Han får betala dyrt för sitt levnadssätt.

Harpor och spel och dans, lättfärdige lekar och natt-gång
Ett sinn, vti lijka måtto, de dyrliga måste betalas;
Klagan i gråt, med jämmer, och ach, blifwer ändan å Leken.
Derföre, Stat du nykter, op å dijn wakt: dijne Tanckar,
Anslag, och Ord; dijne giärningar alla du grunda på Gudz bud.
Gud han är ährones Gud; Gudz Ansichte lyser oss Ähran.
Ähran är Dygdenes Root; och Dygdenes grundwal är Ähran.
Dijt måtter all Gudz Lag; den Oss allom i sielfwe Naturen
Fast inpräntat vti vår Sjä, och Samwete lyser.
Är nu vår Siäl vtan Skiäl? eller äre wij fänad och bestar?
Släckie wij sielf vår Eld, och dämpa det andlige Liuset,
Ded som Oss Skaparen i vårt bröst, hafwer eldat och vptändt,
Til vår Salighets Lysn, och Ledsn. Huru? wele wij sielfwe
Wända vår Ansicht' ifrån Gudz Ansicht, och sänk' oss i mörkret?

[Moderniserad stavning:](#)

Sammanfattning:

Fru Dygd säger: Spel, dans och lekar kommer du att få betala dyrt för med gråt, klagan och jämmer. Stå därför nykter och på din vakt. Grunda dina gärningar på Guds bud. Guds ansikte lyser med ära och dygd på oss. Han har lagt ner ett samvete i vår själ. Ska vi då släcka det andliga ljuset som Gud har gett oss? Ska vi vända vårt ansikte från Guds ansikte och sänka oss i mörker?

Hwad blifwer af vår Siäl, den Gud oss sielfwer har inblåst?
Ach! den ädele Siäl! den wij så förbarmliga störta!
Hwad blifwer af vår hamn, och Menniskio-namne wij fördom?
Hwad blifwer af Gudz belät', af Skaparen tryckt i vår Hiertan?

Ney, min HERCULE, ney! den vägen han tämer oss intet.
Dygdens Stijg synes trång, och mörk, dem latom, och blindom:
Är doch en Här-stråt, den Gud sielfwer han lyser och leder.
Hwar i består då Dygd? medan Dygden är Siälens Hälsa?
Dygd är at älska sin Gud, hans Bud och Stadgar at hålla;
Dygd står i Rättwijsa, där hwar och en sin Rätt blifwer ägnat;
Ingen af ingo beskadd till Lem, Lijf, Ägn, eller Ähra;
Dygd lijder intet wåld; öfwer-äfl hon styrer, och ågång;
Lijder ey arman Man förtryckes af Högmod, och orätt.
Dygd är, vträckia sijn hand, til styrck dem vsle betrycktom.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Fru Dygd säger: Vad blir av vår själ då? Nej, Hercules, gå inte på den vägen. Dygdens stig kan verka trång, smal och mörk men Gud själv lyser och leder. Dygd är att älska sin Gud, hans bud och regler. Dygd handlar om rättvisa, att ingen ska skada lemmar, liv eller ära. Dygd har inget våld i sig. Dygd är att sträcka ut sin hand och styrka de betryckta.

Dygd står i fagert Modh, gott Lefwern', och ährbare Seder,
Nychterhet, och reen Siäl, vti Tucht, och okränckliga Kyskhet.
Dygd står i wett, och i Plicht; Huru, Hwar, Hwad, När, Hurulunda:
Hwarföre, hwart bör skeep: dy Dygd will granlaga lämpas.
Dygd wågar inte på slump; doch slump, botas offta med snille.
Dygd söker Råd; flyger inte för än hon koxar, och huxar
Dygd flyr Lögn; der Lögn kommer in, går Dygden å dören.
Lufft-strek, Stor-språkerij, lame Saalbader, irrige Hiern-hwärf,
Däss' äre skändlige feel; som bringa sin Herze på skammen.
Dygd med Skämt sig täckelig gör, uti tijd och i ställe:
Tager och geer med hoof, få mycke som ährone lijkar,
Alt utan agg; utu Laag wari långt bort galla, med galnu.
Hoof är i all ting bäst, Plump Stickenhet anstår en Narr wäl.
Dygd lijder ingen Spott, för neesa då wällier Hon Lijf-laat.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Dygd handlar om mod, ett gott levnadssätt, ärbarehet, nykterhet, en ren själ, kyskhet, vett, plikt, att fråga om råd och akta sig för lögn.

Dygd står i Manna-mods Styrck, sig låter af ingo förfära;
Motgång, Sorg, Fegd, Watn-och Eldsnöd, Dunder och Döden,
Achtar hon alt för Leek; Hon winner, och segrar i Döden.
Seer du Min HERCULE, den gudomlige Dygdens Högheet?
Dygd är en Siälens skatt, där guld och penningar alle,
Ey måge lijknas emot; är ädlar' än dyrbare Stenar.
Märck, min Son; Som Dygd sigh grundar å Gud, och i Ähron.
Så är och ingen Dygd, som icke beroor opå Wijsdom:
Wett är Dygdens Lius; och Wijsdom är Dygdens Öga.
Wett hörer arbete till; mins ey vtan ijdkeligt omak.

Alt hwad dräfligit är, hwad högt, och i kostliga wärde;
Alt hwad prijsligit är, hwad lof, och rosande, wärdt är,
Alt gifwer Oss wår Gud, genom ijdkesamt arbet, och Yrkan.
Lärdom af jdkna; men Wijsdomen aflas i Lärdom.

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Lärdomen är ett frö; där af wijsdom gröder i hiertat.
Märk dätt: Wijsdoms Fader och Moder är' Arbet, och Lärdom.
Faar-lös, och Moor-lös, tynes han af; och trånar i wan-rykt.
Siälen i allom år eenhand art, utaf himmelisk ädli:
Skildnaden är; at den ene, som glömbd, blijr liggiand' i Stofftet.
Där den andre tags opp; hon waskas, hon skjires och krattsas,
Glättas, och igrafz allrahand prydlige form' och figurer,
Sådan är skildnan opå dän Siäl, som är Lärd, emot olärd.
Siälen i Menniskio-kropp som en Eld förborgat i flinto;
Finner hon ey sitt Stål; så gnistrar hon aldrig i blysning.
Kåtkarla, Torpara, Träler, och almena Pack bruke Siälen,
Int' ann' i ställe för Salt; at kroppen han icke må rotnas.
Siälen är hwars mans ägnd; men blind och bunden i mörker
Wijsdom är Siälens Sool, som töknen skingrar och dimban.

[Moderniserad stavning:](#) Narek, Daniel, Vilgot

Alternativ 1 (modern stavning)

Lärdomen är ett frö; där av visdom grödor i hjärtat.
Markera det: Vidsoms Fader och Moder är' Arbetet och Lärdom.
Far-lös och Mor-lös, tynes han av; och trånar i vanrykte.
Själen i allom år enad art, utav himmelsk ädla.
Skillnaden är; att den ena, som glömd, blir liggande i Stofftet.
Där den andra tas upp: hon vaskas, skördas och kratsas,
Glättas och igras allra hand prydligar form och figurer.
Sådan är skillnaden på den Sjal, som är Lärd, emot Olärd.
Själen i människokroppen som en eld förbörjat i flint.
Finner hon ej sitt Stål: så gnistrar hon aldrig i belysning.
Kåtkarla, Torpara, Träler och allmänna Pack brukar Själen.
Inte istället för Salt; att kroppen hann inte röttna.
Själen är vars mans ägnd, men blind och blunker i mörkret.
Visdom är själens Sol, som töknen skingrar och dimman.

Alternativ 2 (moderna ord och modern struktur)

Lärdomen är ett frö, varifrån visdom växer i hjärtat.
Markera detta: Vidsoms Fader och Moder är arbetet och lärdom.
Fader- och Moderlös tyner han av och vänder sig i vansinniga håll.
Själen alltid är enad utav himmelsk ädla.
Skillnaden är att den ena, som är glömd, blir kvar liggande i Damm.

Den andra plockas upp, vaskas, skördas och kratsas,
Polaras och graveras till former och figurer.
Sådan är skillnaden mellan en lärd själ och en olärd.
Själens i en människokropp är som en nystartad eld,
Hittar den ej sitt styrka, så kommer den inte att leva.
Fattiga, landborna, slavar och allmänna avskum brukar själen.
Inte istället för salt; att kroppen hann inte ruttna.
Själens är varje mans besittning, men blind och bunden i mörker.
Visdom är själens Sol, vilket moln och dimma döljer.

Sammanfattning:

Detta stycke handlar om människans själ (den moraliska/inre världen) och Visdom, den goda tillståndet själen kan befinna sig i. Visdom enligt stycket sägs ha två pelare, Arbete och Lärdom. De presenteras i texten som Visdomens "Fadern och Modern" och beskrivs som viktiga delar för en själ, utan vilka den kommer inte att hitta krafter för att leva. Texten beskriver också skillnaden mellan två själar, den som hittar Visdom (lärd) och den som inte lyckas med det (olärd). Den själen som är lärd anses vara "polerad", "kratsad" och "skördad" medan den som inte lyckades anses vara liggande kvar i damm och smuts. Stycket säger också att Visdom fungerar som salt och låter inte människan att ruttna, och att den finns i alla oss, men tyvärr är den dold bakom "moln och dimma" och vi måste hitta den själva genom arbete och lärdom.

At hon skynliga see kan hwad hænne tïänär och höfwer.
Ästu ey Lärð; tro du inte, du west hwad Rätt, eller orätt,
Gott eller Ondt är i sanning, ell' elliest i skjnlige måtto;
Profwen är konstrijk; skyns offit flärd uti glimmande gull-glantz.
Wiltu nu seya min HERCULE; mången är Lärð: men en Åsna,
Toker i alt det han talar, och gör, en typlpel i gästbod:
Doch är han lärð. Ney, HERCVLE, Ney. En sådan är olärð.
Fast honom flödde Latin öfwer öronen ned opå skägget.
Den sijne Seder, och Ord; sijne Lyster, och anfödde Sinne,
Inte wet håll' vti töm; styra, fogligen hyfsa, regera.
Han är en olärð man: wari Doctor, ell' hete Magister.
Än äret ett, som märkligit är: Om än allhanda Lärðom,
Alsköns Dygder, och Himlisk wet dit hierta bekröna;
Och den ädele Mildheet alleen hon fattas i Cronan;

Moderniserad stavning:

Sammanfattning:

Så är' all' öfrige Dygder af intet Lius, utan anseend.
Jag sad' i förstone, Gud är Dygdenes grundwal, och vphof.
Nu, hwad är Gud? Gud är God, och sielve Godhetenes Vrsprung.
Där icke röns någe gott; där är ingen Gud, eller ähra.
Dygd utan dadlige Mildheet, een dunst är; een målning i watne;
Skugg' utan kropp; een fyllning af wind; et hliom, och et Nord-blys.
Födder är ingen Man för sijn skull alleen hijt i werlden,
För sijn omätlige lust, eller all-stund-torstige swalg skull,
Fåt hafwer ingen lijf. Ty såsom plantor och örter,

Fänat, och Fogel, och Diur i skogen, och Fiskar i watnet,
Alle til Menniskio-tjänst äre skapad', och ärnad' af Herran;
Så är ock Mannenom Man, til fromma, den ene, den androm,
Ordnat af Gudz försyn; den lägre skal tjäna dän högre:
Torfftiger afla bröd af rijkom, med tjänster och slögder;

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

Alla övriga dygder är inte värda någonting utan anseende. Gud är dygdens grundval och upphov. Vad är Gud? Gud är god och själva godhetens ursprung. Där man inte ser något gott, där finns inte Gud eller ära. Alla är skapade till människotjänst. Den lägre ska tjäna den högre...

Store befrämie de små, den högre skal hjälpa den lägre:
Derföre lef ock du så, at andre må prijsa sig sälle,
Af dijna Mildheets fruckt: war allom nyttig i Werlden.
Tänck ock, HERCULE, på dijn ätt, och adelig härkomst.
Mången af ned-trädd root, och oachtande fnöskote stubbar,
Sprijter här ut, skiuter op, får löf, och kommer i blomma;
Mången af fattigt blod, utkommen ur taak-löse kåtor,
Stijger alt op åt, och op, genom Dygd och berömlige dater,
Till det ypperste måål, utaf heder, och adelig högheet.
Fins der emot och den, som högt opp i rijke palatzer,
Boren i silkes säng, af Gud wälsignat i waggan,
Fiärran af heden-höös, weet leda sin Adel och Ahner;
Men: det klagligt är, Så nyttiar sin Adel och Ahner,
At han i ställe för roos, för prijs, för Heder och Ähra,

[Moderniserad stavning:](#)

[Sammanfattning:](#)

... och de högt uppsatta ska hjälpa de som står lägre. Lev också du så. Var mild och nyttig i världen. Tänk också på din ätt och din adliga härkomst. En del adliga utnyttjar sin position så att de istället för heder och ära...

Gagnar sig håån, och spott, och alsom-största wahn-ähra.
Lijdes af ingen Man; men af alle begabbas och hatas,
Allom en öfwerlast, och Jorden een afrapi-börda.
Icke så du, min Son: dijn plicht du tager å wahra,
Wetandes att en Man sijne Fädgars Titlar och Ahner,
Håller i wärdigt prijs, och i ing'handa måtto befläckiar,
Inte benögd med dätt, at de hafwa bracht dig i liuset,
Utan att du samme lius, med dit lius widgar och ökar.
Såsom een Lampa sin Eld förkofrar och lyser i mörkre,
Alt medan hon sin spädsl och näring niuter af Olio;
Så will och Adels stånd med öfning af Adlige Dygder,
Hållas uti sin glantz: Tryter här af Dygdenes olio;
Släckt blifwer Adels-glantz; och Lampan hon tynes i mörker.
Snöd är en Ädelman, den sielf-sijne Dygder ey adla,

[Moderniserad stavning:](#)

Sammanfattning:

... ägnar sig åt att håna andra. Gör inte så du, min son. Gör din plikt. Befläcka inte dina faders titlar och anor. Annars släcks adelns glans och adelsmannen blir simpel.

Snöd är en Ädelman, den Moors-qwedet adlar allena.
Sidst du wille betrackta den aldrig-hwilande Tijden.
Ungdomens åhr uti brunst rasa fort, som en ijlande hwirffel,
Åldren i miugg, omärckt, sacht-smijlande, smyger i ställe.
Hwarföre gif god acht opå glaset, at Tijden i hwimsku,
Ey löper hän: men Lär, och Gör hwad gott är i tijda.
Tänck hwad et osnygt Diur, en gammal, och dygde-lös Man är.
Ålderen har sin wank; när stöd, och stolparna bugna,
Gaflarna luta fram ut, och wäggarna slå sig i rämnor,
Taket gristnar i dropp, och huset begynner at braka;
Qwarnen har ingen gång, eller gny, och fänsterne mörkia;
Malört utur hwar knut, dörwe näslor i spryngiorne wäxa;
Hanan å gyllande brand, springer inte meer om, lookar halsen,
Lyder altzingen wind; men henger, och hotar at falla;
Harpan hon är förstämbd; lyder intet; strängiarne snarra.

Moderniserad stavning:

Sammanfattning:

Ungdomens år försvinner snabbt. Tänk vilket fult djur en gammal och dygdelös man är.

Tå är i samma paltz slätt lust meer; frögden är uthe;
Gästebod, harpor, och danss hörer op; både tjänsthion, och Husbondn
Tänckia sig om, huru the må huset, och Härberge ryma:
Sådan är Menniskio kropp: när åldren kommer, och åhren
Krökia din hals och rygg; både händer, och hufwdet darra,
Knän blifwa styf, din foot han waklar, och måstu på sidston
Treefotat hielpa dig hän, som barnen i börian, å fyre;
Winter-blommor opå din kinn, som safftlöse plantor,
Groo, och gråna med hast: och Hösten i hufwdet hyser;
Håren flyta dig af, som wisnade lööf vtaf Aspen,
Skallan snöd blijker ut, der nu spela krusade lockar;
Tänderna fall', och fahlna där hän, de qwarlefde stumpar,
Winn inte mala sijn mäld; men målet de märkliga stympa;
Örone döfna sin koos, och hörslen hon tapar, och tyner,

Moderniserad stavning:

Sammanfattning:

När kroppen blir gammal kröks halsen och ryggen, händer och huvud darrar, knän blir stela, fötterna vacklar och du behöver hjälp som ett barn när det lär sig gå. Håret blir grått och faller av. Tänderna faller ut. Öronen blir döva och du tappar hörseln.

Ögonen dunkla sin koos, och synen molnar i mörkre;
Krafter och alt fyker hän, och döden kijkar ur ögon:

Wett, och Sinne gå bortt; förwälmas i dwaas, och i glömsko;
Döden är yttersta målet, i dy wij samkas, och ändas.
FINIS.

Moderniserad stavning:

Ögonen dunklar sin kos, och synen molnar i mörkret;
Krafter och allt fyker hän, och döden kikar ur ögonen.
Vett och sinne går bort, förvälmas och dvas, och i glömska.
Döden är yttersta målet, i dy vi samkas och ändas.
SLUT

Sammanfattning:

Ögonen fördunklas, kraft vett och tankeförmåga försvinner. Döden är målet. I den samlas vi och får vårt slut.